

A. ÖMER TÜRKES

romanlar arasında

Unutuşlar ve hatırlayışlar

Öykü kitaplarıyla tanıdığımız Kerem Işık, ilk romanı 'Dünyanın Güçlü Tarafı'nda kaderleri kesişen beş karakter üzerinden bireyin varoluş meselesiyle baş etme biçimlerini -yaşam ve ölümü, hatırlama ve unutuşu, geçmişi, şimdii ve geleceği- sorguluyor.

Kerem Işık, 1976 yılında İzmir'de doğdu. Üniversitede kimya mühendisliği okudu. 'Kaos' üzerine yaptığı tez çalışmasıyla ABD Ohio'da University Of Akron'da fizik yüksek lisansını tamamladı. Bir süre elektronik sektöründe çalıştı ama asıl ilgi alanı edebiyattı. Yazmaya ve hayatını serbest çevirmenlik yaparak sürdürmeye başladı. Öyküleri Kitaplık, Varlık, Notos Öykü, Eşik Cini, Özgür Edebiyat dergilerinde yayımlandı. İlk öykü kitabı 'Aslında Cennet de Yok'u 2010 yılında yayımlandı. Öykücülük kariyerini Haldun Taner Ödülü'ne değer görülen 'Toplum Böceği' (2012) ve 'İskali Karnaval' (2015) ile sürdüren Işık, çevirileriyle çok sayıda romanı Türkçeye kazandırdı.

GEÇMİŞİ KAZMAK

'Dünyanın Güçlü Tarafı'nda İzmir'in merkezindeki Agora'da yürütülen arkeolojik kazılar etrafında kurgulanan hikâyenin ana karakterlerinden Aylin, bir arkeolog. "Geçmişe, geride bırakılana, yaşamın unutulmalara karşı duyduğu ilgi nedeniyle arkeolog olmuştum, mezun olup meslek hayatına başladıktan sonrası öğrendiklerini kendi yaşamına uygulayabileceğini keşfedince" kendi içini de kazmaya başlamış. Bulmak istediği: "Hızla aklımı yitiren dünyada bir parça anlam".

Yerel bir gazete yazı dizileri hazırlayan Yunus, Aylin'in erkek kardeşi. Ne var ki iki kardeş arasındaki ilişki, ablanın ailesine koyduğu mesafe nedeniyle pek sıcak değil. Yine de kardeşler kazı nedeniyle bir araya gelmek zorundalar. Zira Yunus, gazete tarafından Agora'da yürütülen kazılar ve bu çalışmaların kapsamı genişlemeye başladığından beri sıradışı diye nitelendirilebilecek şikâyetlerle gazeteyi arayıp duran iki-çeymelik sakinleriyle ilgili bir yazı dizisi hazırlamakla görevlendirilmiş. Fotoğraf sanatına, görüntülerle gerçeklik arasındaki ilişkiye kafasını takmış olan Yunus, günlerini Kemeraltı civarında fotoğraf çekerek geçiriyor.

Aylin'e takıntılı olan Atılğan, baskın

bir babanın tek çocuğu. Babası "Adımı daha o doğmadan aylar önce belirlemiş, ona Atılğan diyerek kendince geleceğini tayin etmek için ilk adımı atmış". Oysa Atılğan 'ismi ile müsemma' değil. Babasının gücü altında ezilmekten, dış dünyanın sorunları ile baş edememekten kurtuluşu hafifliğin gücünü keşfederek bulmuş.

Dışarıdan bakıldığında son derece sıradan, hatta sıkıcı diye nitelendirilebilecek bir yaşam süren Şehsuvar, babasından kalan mandırayı işletiyor, babasından kalma evinde oturuyor. Geleneklere uygun biçimde evlendiği karısıyla sıkıntısız bir hayatı var. Buna karşılık dış dünyayla sıkıntılı; dışarıdaki muntazam bütünün bir parçası olamayacağını, kendisi için kurduğu hayallerin asla gerçekleşmeyeceğini anlayan Şehsuvar'ın beyninde cinnet getiren insanlar, kadın cinayetleri, mülteciler, şehit haberleri, canlı bombalar ve daha pek çokları doluyor. Son derece sıradan hayatlar sürdürürken beklenmedik bir anda azılı canilere dönüşen insanların yüzlerinde, bir gün önce ekme aldığı bakkal ertesi gün doğrayan ya da kalabalığın içine koskoca bir kamyon süren insanların yüzlerinde kötülüğün izlerini arıyor Şehsuvar.

Dört karakterin bir başka ortak noktası, bir av kazasında hayatını kaybeden Anıl; Şehsuvar'ın aile geleneklerine hiç uymayan küçük kardeşi, Aylin'in sevgilisi, Atılğan'ın yakın dostu. Her üçünün hatıralarında, hayatlarının geri kalanına damgasını vuracak kadar büyük yer kaplayan sevimli bir delikanlı...

Roman karakterlerinin kaynayan zihinlerinde geçmiş şimdiiye karışırken onlar da diğer pek çok insan gibi -her şeyin başladığı yerin- Agora'daki kazı alanının çekimine kapılacaklardır. Ne var ki huzursuzluğu da beraberinde getirmiştir kazılar. Sanki kentnin geçmişi kazı alanında vücut bulup ayaklanmış, bunca yıldır sırtladığı her ne varsa sağa sola rastgele saçmaktadır. Toplumda biriken hoşnutsuzluk, bir 'Dana Bay-

Kerem Işık

ram' gününde İzmir'i bir kez daha yangın yerine çevirecektir...

'HATIRLAMAKTAN KORKUYORLAR'

Olaysız, kişilerin iç hesaplaşmalarıyla örülmüş bir romanı özetlemenin eksikliklerini barındıran bir giriş yaptığım farkındaydım. Ne var ki 'Dünyanın Güçlü Tarafları', hikâyesini değil karakterlerini ve meselelerini öne çıkaran bir anlayışın ürünü. Öykü kitaplarında yaptığı gibi romanında da günümüz toplumunun ve bireyin önemli sorunlarını, hayatla baş etme reflekslerini irdeliyor Kerem Işık. Mesela kendimizi dünyaya, dünyayı kendimize nasıl uydurduğumuzu, gerçekliklerin bunalttığı benliklerimize sığınacak yeni bir gerçekliği nasıl inşa ettiğimizi...

Buradan hafızaya, hatırlamaya ve unutuşa geçebiliriz. Zira 'Dünyanın Güçlü Tarafı'nın karakterleri belleklerinin lanetine uğramışçasına, geçmişin hayaletleriyle boğuşan insanlar. Gündelik hayatı sürdürmekte, etraflarını çeviren kalabalıklarla bağ kurmakta, hayatlarına yeni bir sayfa açmakta zorlanıyorlar. İşte bu nedenle bellek oyunları giriyor devreye. Unutuşlar, farklı hatırlayışlar, geçiği ihtiyaca göre yorumlayışlar... Elbette her biri farklı yol seçiyor kendisine ama hepsi de mutsuzluk ve yabancılık ortak paydasında birleşiyorlar. Ancak mutsuzluğu patolojik bir durum değil; savaşlarla, kayıplarla, travmalarla dolu hafıza katmanlarının zorunlu bir sonucu. Mutluluk arayışı ise unutuşla, inkârla, bastırmaıyla mümkün olabiliyor.

Bireyin varoluş kaygıları hem edebiyatın hem de felsefenin konusudur. Kerem Işık, 'Dünyanın Güçlü Tarafı'nda felsefeye edebiyatı birleştirmeyi başarmış. Roman kişilerinin fiziksel özellikleri, yiyecekleri, giyim kuşamları üzerinde durmak yerine zihinlerine nüfuz

etmeyi, duygu ve düşüncelerine odaklanmayı tercih ediyor. Ve işte bu noktada edebiyatın araç ve gereçleri -kelimeler, cümleler, benzetmeler, imgeler- giriyor devreye. Hareket halinde olmasalar bile roman kişileri ete kemige bürünüyorlar.

Kerem Işık'ın bu ilk romanında öykücülüğünün izlerini bulmak mümkün. Roman kişilerinin birbirini kesen hikâyeleri biçiminde kurgulmuş 'Dünyanın Güçlü Tarafı'nı, bağlantılar ortak temalarla desteklenmiş.

Şimdiiye dek bireylerden, bireyle bellek arasındaki ilişkiden söz ettim. Oysa günümüz Türkiye'sinin siyasi meselelerine, ekonomik sıkıntılarına, gündelik olaylara yer vermese bile, 'Dünyanın Güçlü Tarafı' çok ciddi bir toplumsal eleştiri barındırıyor. Bu yaklaşım Kerem Işık'ın edebiyat anlayışıyla ilgili. Bu toplumun içinde yaşayan ve bu toplumun dinamiklerinden etkilenen bir yazar olarak Kerem Işık, dolaylı olarak toplumsal sorunları ya da hakikatleri dile getiriyor. Bireylerin hatırlama süreçlerinden toplumların hatırlama süreçlerine sığıyoruz. Tıpkı Aylin'in düşüncelerindeki gibi:

"Tıpkı tarihte olduğu gibi, diye düşündü Aylin. Ne de olsa kollektif bellek için de aynı sürecin geçerli olduğu düşünülebilirdi. Toplumlar dönem dönem unutmak, ya da klişe bir ifadeyle, tarihin tozlu sayfaları arasına gömmek için birtakım kurbanlar belirliyordu. Kimlerin unutulup kimlerin öne çıkarıldığıysa yıllar içinde milli kimlikleri şekillendiriyordu. Uluslar hayatta kalmak için görünür ve görünmez düşmanlara ihtiyaç duyuyor, yıllar içinde biriken kolektif öfkenin yönetilebileceği bir günah keçisinin olmadığı durumlarda toplum kendi kendini sakatlayan bir ucubeye dönüşüyordu. Aylin'e göre bireylerin zihinlerine yavaş yavaş zerk edilen nefret sıvısının kaynağını burada aramak gerekiyordu."

Agora'daki kazılarla birlikte unutma salgını başlıyor. Çünkü "Hatırlamaktan korkuyorlar. Geçmişleri, atlattık sandıkları şeyler onları ürkütüyor". Hatırlamaktan korkmak bir yaşam tarzı bu topraklarda. Ama unutmamak gerekiyor; "Hiçbir olay hafıza için kaybolmuş sayılamaz. Ancak kefaretinin ödeyen bir insan geçmişine tümüyle sahip çıkabilir".

DÜNYANIN GÜÇLÜ TARAFI

Kerem Işık
Yapı Kredi Yayınları, 2020
172 sayfa, 22 TL.